

Základní škola Kraslice, Opletalova 1121, příspěvková organizace

Minimální preventivní program

Osnova programu:

1. Komu je MPP určen
2. Cíle programu
3. Témata prevence
4. Zásady prevence
5. Prevence a výuka
6. Spolupráce
7. Metodické materiály a pomůcky

1. Komu je MPP školy určen

MPP je určen všem, kteří se na něm budou podílet.

ředitelka školy: garantuje obsah a realizaci MPP

metodik prevence: vytváří strategii MPP na škole, koordinuje činnosti zaměřené na prevenci, podílí se na realizaci MPP, poskytuje poradenskou službu učitelům, žákům i rodičům žáků, spolupracuje s TU na předcházení i řešení problémů z oblasti prevence sociálně patologických jevů (dále SPJ), vede povinnou dokumentaci, účastní se na vzdělávacích akcích a zprostředkovává nové poznatky kolegům

třídní učitelé a vyučující jednotlivých předmětů: podílejí se na realizaci MPP, monitorují klima dětských kolektivů, spolupracují s metodikem prevence, v rámci vyučovacích hodin zařazují témata související s prevencí sociálně patologických jevů (viz. ŠVP), důsledně postihují prokázané projevy SPJ ve škole, poskytují žákům informace z oblasti SPJ, aktivně sledují docházku žáků a pravidelně hlásí neomluvenou, ale i nadměrnou omluvenou absenci žáků

vychovatelé školní družiny: monitorují klima dětských kolektivů ŠD, důsledně postihují prokázané projevy SPJ v odděleních ŠD, v rámci své činnosti zařazují témata prevence SPJ, poskytují žákům informace z této oblasti, vedou žáky ke spolupráci a přátelskému chování

asistenti pedagoga: podílejí se na práci se třídou i v oblasti MPP, sledují žáky, třídní kolektivy a v případě jakéhokoli podezření, upozorní TU, podílejí se na školních akcích, v případě potřeby mohou pomoci s jako dozor, je-li třeba žáka nakrátko oddělit od kolektivu (např. žáka s PAS apod.)

2. Cíle MPP

Poskytnout, zejména žákům a jejich rodičům, dostatek informací:

- pro možnou orientaci v oblasti SPJ.
- o tom, co je norma (zejména se zaměřením se zneužíváním, domácím násilím apod.)
- o možnosti pomoci (Policie ČR, pomocné organizace ...)
- o výhodách zdravého životního stylu a vzdělání

Nabídnout žákům společné prožitky při společensky užitečných činnostech.

Zkvalitňovat prostředí školy, vytvářet pozitivní klima školy.

Zapojit do problematiky MPP žáky, učitele i rodiče žáků.

3. Témata prevence

- vyplývají z:

- Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (vydáno MŠMT čj. 21 291/2010 – 28)
- příruček „Co dělat když – intervence pedagoga“ – přílohy 1 – 22

1. Návykové látky – drogy (mimo alkohol a tabák – samostatné přílohy)

Dle informací, které máme k dispozici, je v Kraslicích drogové prostředí pestré (přímo ve městě byla odhalena pěstírna marihuany). Dobrou pověst v tomto ohledu nemá ani vietnamská tržnice na hranicích.

Z neformálních rozhovorů s žáky i z dotazníků tímto směrem zaměřených vyplynulo, že někteří starší žáci školy mají za sebou experimenty s marihuanou. Jiné drogy se zatím ve výčtu nevyskytly.

Témata protidrogové prevence jsou součástí výuky v předmětech Prv/Vu, P, Ov, VkZ

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o negativním působení uvedených látek
- nabídku vhodnějších způsobů trávení volného času

- nácvik prvků zdravého životního stylu, vede k uvědomění si jeho výhod
- navázali jsme spolupráci s neziskovou organizací KOTEC
- navázali jsme spolupráci s nízkoprahovým klubem Člověka v tísní - Aktiv

rodiče

- informace o negativním působení uvedených látek
- v případě zájmu seznam odborníků, odborných pracovišť, na které se mohou obrátit v případě podezření, že jejich dítě užívá návykové látky
- informace o existenci klubu Aktiv – vhodné trávení volného času, možnost doučování apod.
- informace o kanceláři neziskové organizace KOTEC

2. Rizikové chování v dopravě

Tato témata jsou součástí předmětů zejména na I. stupni – Prv/Vu, na druhém pak Ov a VKZ. Patří i mezi zásadní témata prevence v přípravné třídě, která je součástí školy.

Oblasti dopravní výchovy jsou zaměřena především na tyto role:

- a) chodec – nácvik správného chování chodce je kladen důraz při každé cestě mimo školní budovu
- b) cyklista – jsme si vědomi problémů některých žáků v bodu b). Orientaci v dopravě a dodržování předpisů naši cyklisti příliš neovládají. Od školního roku 2020/21 přístupné nově vybudované dopravní hřiště v Kraslicích.
- c) cestující hromadnou dopravou – chování dojíždějících žáků (Rotava, Oloví) je možné okamžitě po případném problému s žáky probrat (z obou míst dojíždí také učitelky školy)

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- pravidelné poučení žáků
- aktivní nácvik dovedností účastníka silničního provozu, zejména při pohybu mimo školu
- posilování povědomí žáků o dopravním značení, jeho významu a z něj vyplývajících povinností pro chodce/cyklisty

rodiče

- upozornění na případné problematické chování jejich dětí a možné důsledky tohoto chování

3. Poruchy příjmu potravy

Toto téma jsme zatím konkrétně řešit nemuseli. Téma však je součástí výuky II. stupně, zejména v hod. Ov, VkZ, P a Pv.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o této problematice
- sledujeme, zejména dívky, abychom mohli rychle reagovat v případě podezření

rodiče

- v případě podezření informace, pomoc s vyhledáním kontaktů na odborníky, na které se lze obrátit

4. Alkohol u dětí školního věku

Z dotazníkových šetření opakovaně vyplynula snadná dostupnost alkoholu pro žáky školy. Poskytovatelem byli často starší kamarádi, někdy žáci uváděli i dostupnost v rodině. Problémem jsou v tomto ohledu také někteří vietnamští prodavači, kteří ochotně prodávají cokoli bez ohledu na věk, legalitu ... Tento problém byl opakovaně konzultován jak s pracovníky odboru sociálních věcí a zdravotnictví při MěÚ (dále: OSV a Z), tak s policisty. Obě instituce provádějí namátkové kontroly. Bohužel, v oblasti snadné dostupnosti alkoholu pro mladistvé i děti, zatím nefunguje dostatečné uvědomění si problematiky tohoto jevu a jeho důrazné odmítnutí ze strany veřejnosti.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o negativním působení alkoholu
- nabídku vhodnějších možností trávení volného času
- nácvik prvků zdravého životního stylu, vede k uvědomění si jeho výhod

rodiče

- informace o devastujícím působení alkoholu, zejména na děti a mládež
- informace a pomoc s vyhledáním kontaktů na odborníky, na které se lze obrátit v případě problému v této oblasti (dětí i rodičů)

5. Syndrom týraného dítěte – CAN

Všichni pracovníci školy jsou poučeni o tom, aby této problematice věnovali pozornost a v případě podezření okamžitě informovali vedení školy, VP, ostatní kolegy.

Úkolem PV je kontaktovat OSV a Z při MěÚ v Kraslicích. Bohužel, zkušenost pracovníků školy je, že ani tato spolupráce nemusí situaci dítěte v rodině změnit. Nejúčinnější, k alespoň zmírnění problému, se ukázala práce TU a jeho osobní nasazení, razance při jednání se zákonnými zástupci žáka.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o základních právech dětí, člověka
- nácvik asertivní komunikace
- naslouchání a všímání si změn v chování dětí

rodiče

- „dát najevo“, že je problematické chování známo a sledováno
- využití spolupráce s OSV a Z při MěÚ v Kraslicích, v krajním případě s Policií ČR

6. Školní šikanování

- řeší samostatný ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

7. Kyberšikana

Práce s informačními technologiemi jsou pravidelnou součástí výuky ve 4. a 5. ročníku a pak 9. ročníku ZŠ a od 5. roč. ZŠS. Nepravidelně však s počítači pracují všichni žáci školy – výukové progr., některé internet. progr. (př. Záchranný kruh). Upozornění na možná nebezpečí spojená s kyberprostředím jsou proto nedílnou součástí školní práce od nejnižších věkových kategorií žáků.

Běžnou součástí soukromého života, zejména žáků II. stupně, jsou sociální sítě. Žáci jsou proto vedeni k opatrnosti při jejich užívání, k pečlivému výběru materiálů a informací, které o sobě poskytují.

Zároveň jsou seznamováni s vlastní odpovědností za to, jak reagují na jiné příspěvky či uživatele prostředí. Tato témata jsou součástí výuky v hodinách informatiky, ale také dalších, zejména pokud při nich žáci pracují s info. technologiemi.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o vlastní ochraně před obtěžováním, kyberšikanou a dalšími negativními jevy spojenými s kyberprostředím

- informace o rizicích spojených s nadměrným užíváním PC (zdravotní důsledky, závislost ...)
- informace o tom, kam se obrátit o pomoc v případě pocitu ohrožení
- informace o vlastní odpovědnosti a dohledatelnosti uživatele, o možných důsledcích

rodič

- informace a pomoc s vyhledáním kontaktů na odborníky v případě problému
- informace o důležitosti povědomosti o tom, co jejich dítě dělá na PC, jaké stránky navštěvuje apod.

8. Homofobie

Žáci jsou, zejména v hodinách Ov a P seznamováni s „vrozeností“ menšinové sexuální orientace (nevybrali si ji) => nemožnost změnit sexuální preference výchovou, rozkazem ... Jsou seznámeni s možnými riziky spojenými např. s homosexualitou a tato jsou srovnána s riziky heterosexuálů, aby pochopili, že vyšší rizikovost pro sex. menšiny je dána často netolerancí a agresivitou heterosexuální většiny.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o vrozenosti a neměnnosti sex. orientace
- vedení k toleranci (zejména chlapci tendence k agresivitě vůči sex. menšinám, dívky tolerantnější)
- informace kam jít, když si myslím že „já jsem“
- informace o bezpečnosti v oblasti sex. chování (nejen menšin)

rodiče

- informace o vrozenosti a neměnnosti sex. orientace
- doporučení, jak se zachovat při coming outu potomka

9. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Již od nástupu na naši školu, od nejmladších dětí (bez užívání termínů z názvu kapitoly 9), jsou žáci školy vedeni k toleranci a spolupráci – bez ohledu na věk, etnicitu ... K posilování mezilidských vazeb jsou do výuky nepravidelně zařazovány tzv. Celoškolní akce, některé z nich s již letitou tradicí. V rámci těchto akcí jsou děti zaměstnány ve skupinách sestavených z žáků různého věku, různých tříd apod.

S termíny z bodu 9 jsou žáci seznámeni v hodinách Ov a VkZ.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- prostřednictvím společných zážitků rozvíjení spolupráce a vzájemné tolerance, vzájemného poznávání

rodiče

- seznámení s filosofií školy
- možnost účasti na některých celoškolních akcích s možností zapojení se do některých činností

10. Vandalismus

Ochrana školního majetku, ale i péče o vlastní pomůcky apod. je žákům vštěpována od prvních dnů pobytu ve škole. Pokud žáci přesto poškodí školní majetek, je první volbou tlak na to, aby věc sami opravili, vyčistili apod.

Na ochranu školního majetku navazují samozřejmě lekce chování se k veřejnému majetku – např. při vycházkách, pobytu na hřišti, návštěvách kulturních zařízení apod.

S pojmem vandalismus se žáci seznamují zejména v hodinách Prv/Vu, Ov, VkJ

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- vedení žáků k ochraně majetku, uvědomění si hodnoty veřejného majetku
- nabídku vhodnějších způsobů trávení volného času
- nutnost napravit způsobené škody, lze-li, samotnými žáky

rodiče

- možnost spolupracovat při návrhu nápravy
- v případě podezření na hlubší příčiny problému (ADHD, poruchy chování ...), doporučení a kontakt na odborná pracoviště

11. Záškoláctví

Bohužel, každý rok se najdou jedinci, někteří tolerovaní, někteří podporovaní rodiči, jejichž docházka vykazuje značné mezery. Snažíme se v první řadě dosáhnout nápravy domluvou s žákem a jeho rodiči. Někdy však nejsme sami úspěšní a musíme do řešení problému zapojit i pracovníky OSV a Z při MěÚ v Kraslicích.

Radost nám naopak dělají žáci, kteří ač přicházejí s vysokými počty zameškaných hodin, svůj přístup postupně mění a svou docházku významně zlepšují.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- přátelské, pozitivní, bezpečné prostředí
- využívání motivačních prvků, zejména pochvaly
- vysvětlení důležitosti pravidelné docházky do školy kvůli zvládnutí učiva a především vytvoření správných návyků důležitých pro pozdější pracovní využití

rodiče

- vysvětlení důležitosti pravidelné docházky do školy kvůli zvládnutí učiva a především vytvoření správných návyků důležitých pro pozdější pracovní využití
- snahu o vytvoření vztahu důvěry – vzájemné informovanosti o možných problémech dítěte
- v případě podezření na hlubší příčiny problému (ADHD, poruchy chování ...), doporučení a kontakt na odborná pracoviště
- v případě nutnosti spolupráci s MěÚ, Policií ČR

12. Krádeže

Žákům je doporučeno, aby do školy nenosili dražší věci nesouvisející s výukou. Mobilní telefony mohou mít žáci po písemném souhlasu rodiče. Součástí tohoto souhlasu je upozornění, že žák je povinen na svůj majetek dávat sám pozor, škola nepřebírá odpovědnost za jeho ztrátu či poškození.

Samozřejmě, pokud se však cokoli cennějšího ztratí, snažíme se věc najít, zejména, pokud se nabízí podezření, že se věc neztratila pouhou nedbalostí majitele.

Ochrana a nedotknutelnost osobního majetku (včetně drobností typu pastelky) je zakotvena ve školním řádu, vytváří-li si třídy svá třídní pravidla, bývá součástí i těchto „desater“.

Tato tematika je probírána i v rámci výuky, zejména v hodinách Prv/Vu, Ov, VkZ

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- nepodceňování (i drobné prohřešky proti majetku spolužáka jsou probrány)
- možnost uložit si cenné věci u učitele např. při odchodu na Tv
- zabezpečení tříd při nepřítomnosti žáků (zamykání)

rodiče

- spolupráce na vymezení toho, co do školy ano/ne
- v případě podezření na hlubší příčiny problému (ADHD, poruchy chování ...), doporučení a kontakt na odborná pracoviště
- v případě nutnosti spolupráci s MěÚ, Policií ČR

13. Tabák

Je smutnou pravdou, že téměř všichni žáci II. stupně, i někteří žáci I. stupně, kouří. Rozšíření této závislosti je ovlivněno zejména těmito faktory:

a) příklad rodiny – žáci pocházejí z rodin, kde je kouření vlastně normou

b) dostupnost – cigarety jsou dostupné v rodině, někdy i se souhlasem dospělých, dají se snadno koupit (viz. kapitola alkohol)

c) tolerance společnosti

Výsledkem jsou na nikotinu závislí mladí lidé, kteří budou pravděpodobně kouřit již celý zbytek života.

Témata o škodlivosti kouření jsou součástí výuky zejména v předmětech Prv/Vu, Ov, P, VkZ.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o škodlivosti a návykovosti kouření, o možném ohrožení dětí matek kuřáček
- společné zpracování finanční rozvahy – co všechno si nekoupím, utratím-li peníze za cigarety

rodiče

- informace o škodlivosti a návykovosti kouření
- pomoc s vyhledáváním kontaktů na odbornou pomoc

14. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí

Žáci jsou seznamováni s pravidly, která mají omezit riziko vniknutí cizí osoby do školy.

- zákaz odemykání vstupních dveří
- zákaz pouštění cizích osob do budovy školy
- povinnost nahlásit cizí osobu ve škole ředitelce školy nebo některému z pracovníků školy

- kvůli bezpečnosti žáků (konflikty některých rodin mimo školní prostředí a jejich přenášení na půdu školy) byla omezena možnost vstupu rodičů do školy – upřesnění viz Školní řád

Žákům je také opakovaně připomínána nutnost tolerance a slušnosti v mimoškolním životě. Jsou upozorňováni na možná rizika spojená s nevhodným chováním k osobám psychicky nemocným, podnapilým či pod vlivem jiné látky, rozrušeným apod.

Jsou opakovaně poučováni o možných rizicích při setkávání se s neznámými lidmi (i např. „známými“ z chatu).

Žáci jsou seznámeni se svými právy, včetně práva na slova „NECHCI“, „DOST“.

Žákům jsou doporučovány postupy pro zajištění vlastní bezpečnosti

- nechod' sám
- řekni doma, kam jdeš
- setkávej se na veřejných místech = mezi lidmi
- pokud ti někdo vyhrožuje nebo ubližuje, netaj to, požádej o pomoc

Tato témata jsou součástí výuky zejména v předmětech Prv/Vu, Ov, P, VkJ.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o právech i povinnostech jedince
- nabídku pravidel bezpečnosti s vysvětlením PROČ
- vstřícnost a ochotu vyslechnout
- v případě potřeby pomoc či osobní doprovod při řešení problému či při nutnosti nahlášení problému dalším institucím
- **NESLIBUJEME** mlčenlivost za každou cenu, žáci jsou informováni, že některé věci podléhají oznamovací povinnosti

rodič

- informace o možných rizicích
- upozornění na zákaz pouštění cizích osob do školy (rodiče čekající na své dítě u šaten, při odcházení ze školy apod.), jakékoliv osoby mohou být vpuštěny až po kontaktování pracovníků školy a nahlášení účelu své návštěvy
- nabídka kontaktů na odborníky, kteří mohou v případě problému pomoci

15. Netolismus

= závislost na virtuálních drogách

Žáci milují své telefony, velmi rádi hrají hry na PC, mají zpravidla širokou síť virtuálních kamarádů na facebooku apod.

Toto s sebou přináší rizika:

a) zneužití informací některými uživateli sítě – řeší jiné body MPP

b) závislost na některém z přístrojů (Tv, telefon, PC ...)

Pravidelná výuka práce s informačními technologiemi je součástí rozvrhu žáků 4., 5. a 9. ročníku ZŠ. Pro žáky ZŠS od ročníku 5. do konce školní docházky.

Jak však bylo popsáno již v bodě 7, velmi rádi s PS pracují i mladší žáci, byť se nejedná o pravidelnou, rozvrhem zakotvenou činnost.

O možných rizicích jsou proto, přiměřeně svému věku a zdravotnímu stavu, poučováni pravidelně všichni žáci školy.

Témata spojená s nebezpečím zneužití těchto technologií jsou součástí hodin I, u žáků, kteří pravidelnou výuku informatiky dosud nemají, jsou pravidla opakována před zařazením práce s PC, dále v hodinách Prv/Vu, Ov, P, VkZ.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- informace o existenci závislosti na technologiích a o nebezpečích spojených s touto závislostí (i v souvislosti s komunikačními prostředky)
- nabídku jiných možností trávení volného času
- informace o výhodnosti zdravého životního stylu

rodiče

- informace o existenci závislosti na technologiích a o nebezpečích spojených s touto závislostí (i v souvislosti s komunikačními prostředky)
- v případě potřeby pomoc při vyhledání kontaktů na odborníky pro léčbu závislosti

16. Sebepoškozování

S tímto chováním jsme se dosud u žáků školy neseťkali. V případě, že bychom měli na toto jednání podezření:

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- rozhovor, snahu zjistit pozadí tohoto jednání
- kontaktování: rodičů – informace
OSV a při MěÚ – při podezření na příčinu v rodině

rodiče

- upozornění na nebezpečnost tohoto jednání (v počátcích může být i podceněno)
- pomoc při vyhledání kontaktů na odborníky

- pomoc při prvním kontaktu s těmito odborníky – tel. konzultace, popsání problému, jak se jeví škole (verbální neobratnost, ne úplné pochopení možné vážnosti problému u některých rodičů)

17. Nová náboženská hnutí

Jsme školou základní. Naši žáci rozhodně nejsou věkovou skupinou, které se uvedený problém nejčastěji dotýká. Z tohoto důvodu vidím jako nejrizikovější v této oblasti tyto faktory:

- příklon k některému z hnutí/kultů některým z členů žákovy rodiny (zejména pokud by se jednalo o rodiče malého žáka či obdivovaného sourozence „pubertáka“) – zejména v případě rodičů by pak mohla nastat souvislost s bodem 5. CAN
- u adolescentů obdiv k některému z politicky zaměřených kultů (souvislost s bodem 9. extremismus a bodem 8. homofobie)

Vzhledem k možným prolutím bodů 5, 8 a 9 a s možnou návazností dalších (např. bod 11. záškoláctví), bychom se při řešení této problematiky a snaze o nápravu řídili body prevence uvedených oddílů. Dále bychom sami pro sebe hledali co nejvíce informací, spolupracovali s odborníky, popř. Policií ČR a pracovníky OSV a Z při MěÚ v Kraslicích.

18. Rizikové sexuální chování

Přesto, že jsme škola základní, s důsledky rizikového sexuálního chování jsme se již setkali (těhotenství žákyně).

Témata sexuální chování, antikoncepce a rizika spojená s touto oblastí lidského chování jsou prioritně obsahem učiva P v 8. roč. ZŠ a VkZ na II. stupni ZŠS. Je však také součástí poučení vyplývajícího z bodů 7. kyberšikana a 15. netolismus v souvislosti s nebezpečím číhajícího v kyberprostoru. Objevuje se v tématech o setkávání se s cizími lidmi (body 2, 3, 9, 11, 14, 15, 17), při probírání osobních práv dítěte/člověka, tématech o rodině apod. Téma prolíná výukou od nejnižších ročníků, jeho hloubka a šíře se postupně přizpůsobuje schopnostem žáků.

Škola v rámci prevence nabízí:

žáci

- bezpečné prostředí (dozor učitelů)
- možnost soukromých pohovorů s kterýmkoliv pracovníkem školy, dle výběru dítěte
- možnost kontaktování OSV a Z či Policie ČR – doprovod dítěte, zajištění kontaktu, osobní podpora
- **NESLIBUJEME** mlčenlivost za každou cenu, žáci jsou informováni, že některé věci podléhají oznamovací povinnosti

rodiče

- možnost pohovoru k tématu
- informace v případě podezření na rizikové chování (netýká-li se přímo rodiny)

19. Příslušnost k subkulturám

Dosud nemáme s touto problematikou zkušenost.

Obecně lze předpokládat:

- snahu o ztotožnění se v oblasti vizuální (oblečení, účes, líčení) – lze do značné míry tolerovat, pokud by se součástí stalo sebepoškozování apod. postupovat podle příslušných bodů MPP
- projevování příslušnosti projevy chování – pak postup podobný jako v bodě 17

20. Domácí násilí

Úzce souvisí s bodem 5. Syndrom týraného dítěte – CAN. Obdobným způsobem bychom postupovali i při řešení problému. Dítěti je třeba poskytnout citovou oporu. Jako v případě popsaném v bodě 5, může být pomoci rázný postoj pedagoga, ale nutná je především spolupráce s OSV a Z a s Policií ČR. Pokud však žák nechce s těmito orgány spolupracovat, jsou možnosti pomoci ze směru školy omezeny.

Domácím agresorem však může být i dítě. V takovém případě jsme schopni rodičům nabídnout vzhled do situace, společný rozhovor – žák, rodič, učitel, popřípadě doporučit rodičům, kdy se již obrátit na odborníky a uvedený kontakt pomoci zprostředkovat.

21. Hazardní hraní

S podezřením ne problém hráčské závislosti jsme se dosud ve škole nesetkali. Pokud by se podezření na toto objevilo, ve škole by se mohlo projevit ve formě:

- záškoláctví (dítě je nevyspalé => místo školy dospává)
- krádeží (dítě potřebuje peníze na hazardní hru) – tato potřeba by se mohla vést i k rizikovému sexuálnímu chování, projevům násilí proti jednotlivci, či skupině ve škole (vydírání peněz), popřípadě k projevům domácího násilí vůči rodičům, sourozencům...
- vandalismu či sebepoškozování jako důsledku nervozity dítěte
- může tu být i souvislost s bodem 15. Netolismus – závislost na virtuálních drogách

V uvedených případech bychom postupovali podle výše uvedených bodů. Dále by bylo nutností poskytnout oporu a náhled rodinám dítěte, zejména proto, aby tento problém nepodceňovali, netutlali.

Nesmíme zapomenout na situaci, kdy hráčem není žák, ale rodinný příslušník. To může vést zejména k extrémnímu omezení prostředků na základní potřeby žáka. Tato situace však není v možnostech řešení školou (pouhá domluva obvykle nestačí), podezření je třeba řešit s orgány OSPOD. Žákovi pak poskytnout zejména citovou a morální podporu.

22. Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením.

Žáci s PAS (poruchou autistického spektra) jsou nedílnou součástí žakovského kolektivu školy. Jejich schopnosti adaptace jsou velmi rozdílné, v případě naší školy ovlivněné nejen samotnou PAS, ale i mírou mentálního postižení dítěte. V zásadě je třeba vycházet z pravidel uvedených v tomto „Doporučení“, snažit se o co nejúžší spolupráci s rodinou. Pro žáky je možné, dle jejich potřeb, uzpůsobit pracoviště strukturací prostoru. Informace podávané žákům doplnit obrázkovými (např. rozvrh apod.)

V případě, že dojde k rozvoji problémového chování žáka, je nutné zajistit především bezpečnost jemu i ostatním žákům ve třídě – například tím, že:

- žák na krátký čas opustí s asistentem kmenovou třídu, aby se zbavil rušivých vjemů
- žáku se umožní odpočinek, relaxace v bezpečném místě ve třídě, či mimo ni

MŠMT vydalo nová, rozšířená doporučení pro oblasti:

- 1. Návykové látky – drogy
- 4. Alkohol u dětí školního věku
- 6. Školní šikana
- 7. Kyberšikana
- 10. Vandalismus
- 11. Záškoláctví
- 13. Tabák

- Aktualizovaná doporučení jsou velmi dobře zpracována, včetně konkrétních návodů jak postupovat ve školní praxi. S jednotlivými složkami byli seznámeni všichni učitelé školy. Desky s uvedenými doporučeními jsou umístěny v učebně informatiky, aby byly kdykoliv přístupné všem pracovníkům školy.

Dále bylo doporučeno vypracovat dokument pro prevenci agrese ve škole. Tento dokument byl vypracován („Prevence agrese ve škole“) a je nyní součástí MPP školy.

4. Zásady prevence

- poskytovat dostatek pravdivých informací
- využívání her a hravých forem práce
- spolupráce mezi žáky různých tříd a různého věku
- naslouchat a „být přítomen“
- neformální rozhovory
- informace i formy práce přizpůsobovat věku a mentálním schopnostem cílové skupiny
- spolupráce pracovníků školy
- zařazování témat prevence do výuky (ŠVP)

5. Prevence a výuka

Témata prevence SPJ jsou nedílnou součástí ŠVP. Jsou zařazena zejména v těchto předmětech:

český jazyk (Čj) – komunikační dovednosti, získávání informací z médií, tisku

informatika (I) – získávání informací z elektronických médií, bezpečné zacházení (sociální sítě, kyberšikana apod.)

prvouka (Prv) – všechna témata prevence

věcné učení (Vu) – všechny témata prevence

přírodopis (P) – témata zaměřená na prevenci před návykovými látkami, prevence sexuálně rizikového chování apod.

výchova ke zdraví (VkJ) – všechna témata prevence

občanská výchova (Ov) – všechna témata prevence

tělesná výchova (Tv) – zdravý životní styl

pracovní výchova (Pv) – zdravý životní styl, pracovně právní oblast

6. Spolupráce

- s rodiči
- se sociálním odborem MěÚ v Kraslicích
- PPP Sokolov
- speciálně pedagogickým centrem Karlovy Vary
- Policií ČR
- pracovníky organizace Člověk v tísni, KOTEC, klub AKTIV a jiných neziskových organizací

7. Učební materiály a pomůcky

DVD: Pravda o drogách

využití internetu: př. Mezi nimi (AIDS)

Webové portály: www.prevence-praha.cz

www.drogy-info.cz

www.msmt.cz - informační stránky ministerstva školství ČR

www.drogovaporadna.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.wikipedie.cz – heslo: Drogová závislost

www.sikana.org

www.minimalizacesikany.cz

literatura: ♦ Primární prevence rizikového chování ve školství

- ♦ Omamné a psychotropní látky ve škole
- ♦ J. Kolář – Bolest šikanování
- ♦ Drogy – brožura (přehled drog a jejich vlastností)
- ♦ sborník studií – Děti a jejich problémy
- ♦ I. Smetáčková, R. Braun – Homofobie v žákovských kolektivech
- ♦ Životní styl ZÁVISLOST
- ♦ Desatero prevence vzniků závislosti aneb Řekni drogám NE
- ♦ MUDr. E. Vaníčková CSc. – Interpersonální násilí na dětech
- ♦ Dr. J. Lenková – Obezita – omyly a pověry
- ♦ N. Špatenková a kol. – Krizová intervence pro praxi
- ♦ Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018
- ♦ M. Veselá – Šikana ve škole (postřehy, praktická doporučení)
- ♦ PhDr. I. Gillernová CSc. – Konflikty a jejich zvládnání
- ♦ Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků
- ♦ Pedagogicko-psychologická poradna Brno – Přehled nejužívanějších drog

- ◆ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
- ◆ Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních + přílohy 1 - 5
- ◆ Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (2016) + přílohy 1 - 7
- ◆ Co dělat když – intervence pedagoga, včetně aktualizací oddílů:
 - 1. Návykové látky – drogy
 - 4. Alkohol u dětí školního věku
 - 6. Školní šikana
 - 7. Kyberšikana
 - 10. Vandalismus
 - 11. Záškoláctví
 - 13. Tabák
- ◆ Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí – příručka primární prevence
- ◆ MŠMT – Vybrané termíny PP
- ◆ Katalog služeb poskytovaných v protidrogové prevenci

odborné texty uložené v řídicím PC: • Zaostřeno na drogy

- Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí
- Homofobie v žákovských kolektivech
- Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách
- Drogová závislost (poradenská příručka)
- Národní strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018

Použité zkratky:

MPP – minimální preventivní program

TU – třídní učitel

SPJ – sociálně patologické jevy

ŠVP – školní vzdělávací program

VP – výchovný poradce

Prv/Vu – prvouka/věcné učení

Ov – občanská výchova

VkZ – výchova ke zdraví

P – přírodopis

Tv – tělesná výchova

OSV a Z – odbor sociálních věcí a zdravotnictví

ŠD – školní družina

Zpracovala Mgr. Renata Valenová